

Zergatik da garrantzitsua Diaspora

1. Azken urteetan ikaragarri hazi da munduan Diasporaren konpromisoari buruzko interesa. Washingtoneko Migrazio Politikarako Institutuaren iritziz, abian daude 450 diaspora ekimen 56 herrialdetan, eta horietatik herena azken 5 urtean jarri da abian. Gaur egun mundua inoiz baino globalizatuagoa, elkarri lotuagoa eta elkarren mendekoagoa da. Berriki bizi izan dugun krisi ekonomikoak erakutsi digu aurrerantzean ezin izango direla 'uhartetzat' hartu nazio-estatuak, eta, horretaz gain, ezinezkoa izango dela nazioarteko merkataritzaren gorabeheratik kanpo bizi. Elkarren mendekotasunaren abantailez ahalik eta etekinik handiena ateratzeko, enpresak, herrialdeak eta antolakuntzak pertsona sare konplexuak sortzen, garatzen eta baliatzen ari dira gizarte, kultura eta ekonomia arloko mozkinak sortu ahal izateko. Diaspora osatzen duten pertsona taldeei esker, sareak sor daitezke, baita mugiarazi ere, elkarren arteko etekina sortzeko. Sare sozialei esker, LinkedIn esate baterako, "elkarren arteko interesa duten sare" berriak garatzen ari dira mundu osoan. Ondasunen eta kapitalen joan-etorri askea nagusi den mundu batean bizi gara. Gaur egun, ezagutza, talentu eta gaitasun truke itzelak gertatzen dira mugaz haraindi. Tradizionalki, diasporak diru bidalketak eta filantropia izan dituzte ardatz nagusi, beharbada, ikuspegi mugatu samarra. Gaur egun diasporak jatorrizko herrialdeentzat eraikitzen diren ezagutza, jakinduria, sare, baliabide eta merkatuetarako zubiak dira.

2. Nahiz eta eskaini zaion arreta gero eta handiagoa berri samarra izan, diaspora hitza oso zaharra da, eta jatorri historiko sakona du. Hitzaren jatorria grekoa da; diaspora terminoa bi hitzek osatzen dute: "dis" hitzak "zehar" edo "gainen" esan nahi du, eta "speiro" hitzak, berriz, "sakabanatzea" edo "ereitea" adierazten du. Hitzaren jatorriaren zati handi bat juduek Israeldik harago egin zuten erbesteraldian oinarritzen da, K.a. bosgarren mendean, batik bat. Gaur egun beste herrialde batzuetan bizi diren edo haietan bizilekua betiko hartu duten migratzaile gizataldeak modu generikoan adierazteko erabiltzen da, jatorriaren eta nortasunaren jakitun direnak, eta jatorrizko herrialdearekin harreman maila askotarikoak dituztenak. Herrialdeak konturatzen ari dira ikertu, landu, eskatu eta gidatu beharreko baliabide bat dela. Askorentzat, nazio mailako erronka ekonomiko gogorrei aurre egiteko modu bat da Diaspora, eta suspertze ekonomikoaren funtsezko lanabesa. Halaber, finantza bidalketak egiteko tresna hutsa izatetik, gizarte arloko etekinak ere eman ditzakeela ikusi dute, hau da, ideiak, balioak, sinesmenak eta praktikak.

3. Teknologia eta komunikazioak dena aldatzen ari dira. Jendea "han" eta "hemen" egon daiteke orain, bizitza elkartuak izan ditzakete, hitzen antzera (amerikarrak eta poloniarak izan daitezke, australiarrak eta grekoak, kanadarrak eta euskaldunak) eta absentsia ez da aurrerantzean erbestearekin parekatzen. Garai batean, emigratzen zenuenean joan egiten zinen, joan egiten zinen betiko. Zure geografiak agintzen zuen zure nortasunean, baina orain "geografia historia" dela esaten dugu.

4. Garai batean "eragile galduak" zirenak gaur egun "ondasun nazional" bihurtzen dira. Behinola norabide bakarreko jende jarioa zena, gaur egun, bi norabidetako jende, ezagutza eta finantza jarioa da. Historikoki migrazioa zela-eta gehien galdu zuten herriak, gaur egun, etekin handiena ateratzeko posizioan daude. Garun ihesa garun iragazki eta garun truke

bihur daiteke. Merkataritzaren globalizazioa fenomeno hau bultzatzen ari da mundu osoan, talentua bilatzeko gerran murgilduta, hazkunde ekonomikoa garapen bidean dagoen ekonomia bihurtu da, eta gauza jakina da, gainera, Diaspora sareak merkataritza, inbertsio, turismo, hezkuntza, kultura eta kirol iturri funtsezkoak direla. Gero eta ahalegin handiagoak egiten dira goi mailako kualifikazioa duten norbanako horiek identifikatu eta haiekin harremanak sortzeko, eta nazio mailako garapen ekonomikoa bultzatzen duten proiektuetara lotzeko.

5. Zentzu jakin batean, biztanleriaren lekualdatzeak gure garaiko fenomenoak dira, eta migrazioa “puri-purian” dagoen gai bihurtu da eta politikoki, gai guztiz delikatuak. Gaur egun, 240 milioitik gora pertsona bizi dira jaio ziren herrialdetik kanpo, azken 45 urtean hirukoiztu den kopurua. Beraz, 80 milioi europar bizi dira beren jatorrizko herrialdetik kanpo, eta Europar Batasunean, atzerrian jaiotako 47 milioi pertsona bizi dira; 16 milioi lagun Europar Batasuneko beste estatu batean jaiotako 47 milioi europar Batasunetik kanpo jaiotako dira. Migrazioak hazten jarraitzen badu datozen hogeit hamar urtean, azken hogeit hamar urtean egin duen bezala, analista batzuen ustez, 450 milioi nazioarteko migratzaile izango dira 2050. urtean. Historian zehar, Diasporek rol garrantzitsuak jokatu dituzte, eta alderdi hori areagotu egingo da, teknologiak eta komunikazioak garatu ahala, Diasporari bere eginkizuna betetzen utziko baitie jatorrizko herrialdeetara itzuli behar izan gabe. Migratzaileek berrikuntza sustatu dute historian zehar, eta aitzindariak izan dira enpresa arrakastatsuak sortzeko orduan. AEBn, Fortune 500 enpresa zerrendatik, 200 migratzaileek edo migratzaileen seme-alabek sortu zituzten. Atzeritar kopuru handiak mendebaldera joan ziren elitezko hezkuntza eskuratzeko 80ko eta 90eko hamarkadetan, eta bertan gelditu ziren. Esate baterako, Estatu Batuetan, Indiako atzeritarren bi herenek unibertsitate graduak dituzte, hau da, AEB osoko kopurua baino hiru aldiz gehiago. Migratzaile horiek familia hurbila eta negozio loturak dituzte beren jatorrizko herrialdeetan. Estatu Batuetan, migratzaileak Zientzia eta Ingeniaritza doktorego guztien % 50aren jabe dira, patenteak asmatzen dituzte migratzaileak ez direnak baino bi aldiz bizkorrago eta ingeniariak eta teknologia enpresa guztien % 25aren sortzaileak dira. Estatu Batuetako Nobel saridunen erdia atzerrian jaio zen. Gertakizun horien guztiek elkargune bat dute, alegia, pertsona horiek sareak garatu dituztela Estatu Batuetan. Nolabait esateko, “onenak eta bizkorrenak” ziren pertsona horiek sareak zabaltzen zituzten beren jatorrizko herrialdeetara, baita erakundeak, harremanak, jarrerak lekualdatu ere, eta, sarritan, merkataritza globalaren egoera aldatzen ari diren kapitalak eta negozioak.

6. Globalizazioak badu paradoxa interesgarri bat, alegia, mundu nazioartekotzen ari da, baina, aldi berean, tokikotasunak ere garrantzia hartu du. Mundua uzkurto egiten da, eta tokiko komunitateek gero eta garrantzi handiagoa hartu dute. Diasporek eginkizun garrantzitsu bat dute horretan, batetik, herrialdeak baino gehiago lekuak duelako garrantzia, eta leku hori eskualde bat izan daiteke, barruti bat, hiri bat edo antolakuntza bat, hau da, enpresa, eskola edo fakultate bat, edo kirol talde bat. Gero eta sarriago ikusten dugu nazioarteko sareak eraikitzen ari direla aliantza horien inguruan; beraz, Diasporaren definizio inklusiboago bat behar dugu garapen horiek txertatu edo egokitu ahal izateko.

7. Gobernuak jabetzen ari dira, gero eta sarriago, “diaspora = enplegua” dela. DDI (Diaspora Direct Investment / Diaspora zuzenaren inbertsioa), gaur egun, FDIren (Foreign Direct Investment / Atzerriko Inbertsio Zuzena) azpimultzo zilegia da. Eredu ekonomikoak

aldatu direla gauza gero eta nabariagoa da. “Erdigune-aldiri” eredu zaharra, hau da, produktu eta teknologia berriak ekonomia aurreratuetan sortzen zirela eta eskulana aldirietako ekonomietan egiten zela zioen ereduaren orde, gaur egun, bi norabidetako gaitasun, kapital eta teknologia jarria sortu da. Herrialdeak jabetu egin dira immigraziotik datorren talentu multzo bat izatea funtsezko elkarlaneko abantaila dela XXI. mendean. Halaber, migrazio ereduak aldatu ahala, gero eta ahalegin handiagoak egiten dira herrialde batera iritsi ondoren beste herrialde batera migratzen duten immigranteen joera gero eta zabalduagori jarraipena egiteko. Ondorioz, kidesun diasporak deritzanak sortu dira; esate baterako, indiarrak edo txinatarrak denbora luzea ematen dute atzerrian, eta, ondoren, jatorrizko herrialdeetara itzultzen direnean afektuzko kidesuna mantentzen duten bizi izandako herrialdearekin.

8. Ekonomiak hobera egin ahala, ohikoagoa izango da migratzaile kopuru handi batek beren jatorrizko, ondarezko edo kidesunezko herrialdearekin atzera konektatu nahi izatea eta, zenbait kasutan, haietara itzultzea. Ezagutza eta esperientzia eramango dute beraiekin, loturak eta finantzaketa, eta beren jatorrizko herrialdeetan guztiz preziatua izango den optimismo eta konfiantza sentipen berri bat. Estatu Batuak, betidanik, migratzaileentzako herrialde nagusia izan bada ere, azken hamarkadan beste herrialde batzuek hartu dute haren lekua eta Estatu Batuen nagusitasuna gainbehera doa zentzu horretan. Gero eta atzerriar gutxiagok irekitzen dituzte negozio berriak Estatu Batuetan. Kanadak, Australiak eta Irlandak Estatu Batuek baino atzerrian jaiotako herritar ehuneko handiagoak dituzte. Estatu Batuetako H1B bisak erdira murriztu dira, eta zientzian doktoregoa eskuratu duten doktoreen erdia etxera itzultzeko asmotan dabil. Mendebaldean ikasketak egin dituzten milioi erdi bat txinatar Txinara itzuli dira. “Itsas dortoka” izenez ezagunak, atzerrian ikasi dutena eraman dute beren herrira, eta eginkizun garrantzitsua izan dute Txinak berriki izan duen hazkundean. Migratzaileen alderdirik onenetako bat da harrera herrialdeei mundu mailako kontaktu multzo handi batez baliatzen uzten dietela, baita sare ugari ere, non senidetasunak, klan izaerak eta zenbaitetan dialektoak konfiantza sortzen duen. Migratzaileen sareei esker, eragiketa kostuak murrizten zaizkie negozioei atzerriko merkatuetan sartzeko orduan eta harremanak sortzen dituzte eragile nagusien artean, eta ondorioz, konfiantza eta kapital soziala, funtsezko alderdiak zuzenbide estatua ahula den herrialdeetan. Etorkizunak ekarriko du sare hauek eginkizun garrantzitsuagoa izatea mundu mailako ekonomian.

9. Diasporak “soft power” edo “botere bigun” horren iturri guztiz baliotsuak dira. Harvardeko Joseph Nye irakasleak sortutako terminoa da, eta hauxe esan nahi du: erakarmenaren bidez nahi duzuna lortzeko gaitasuna, koertzioa erabili orde. Herrialde baten kulturatik, ideal politikoetatik eta politiketatik sortzen da. Diasporako kideek herrialde bati lagun diezaiokete botere biguna sortzen, edo, beste batzuek deitzen duten bezala, “botere adimenduna” sortzen. Diaspora estrategia orokor eta zabal bat ezarriz, hau guztia erabil daiteke eta ondorioz, “inpaktu gogorak” bilakatu. Diasporak posizio ezin hobean daude pertsonak jatorrizko herriei buruz pentsatzen duten horretan eragiteko eta irudi nazionalari laguntzeaz gainera, herrialde horretako “herrialde markaren” zati ere izan daitezke. Bestalde, diasporak jatorrizko herrialdeari buruzko mezuak eta narratibak zabaltzeko modu indartsua dira, eta horri esker, “kostu apaleko kanpo politika” gisa ere har daitezke.

10. Nazioaren eta estatuaren arteko bereizketa gero eta handiagoa da, eta globalizazioaren arlo honetan, nazioaren kontzeptua birdefinitu beharra dugu. Nazioa jadanik ez zaio lurraldetasunari soilik lotzen, eta nazioa ez dute mapa bateko lerroek mugatzen, ez geografikoki ixten ere. Nazioa orduan “nozio global” bihurtzen da. Princeton Unibertsitateko Anne Marie Slaughter irakasleak luze idatzi du informazioaren aroaren amaierari buruz, haren iritziz sareen aroan bizi baikara gaur egun. Mundu honetan, boterearen neurria konektagarritasuna da. Sareen mundu horizontalak hartu du hierarkien mundu bertikalaren lekua. Gaur egungo munduan, estatua, konexio ugari eta onenekin, jokalaria nagusia izango da agenda globala ezarri, berrikuntza desblokeatu eta hazkunde iraunkorra bultzatzeko orduan. Arrakasta pertsona sortzaile konektatuak elkartzean lortzen da, eta konektatuta daudenek soilik iraungo dute bizirik. Funtsezko alderdia mundu mailako web trinko batean nagusitasuna lortzea da, eta mundu osoko ideia onenak biltzea da. Mundua, Slaughterren hitzetan, arragoa izan ordez mosaiko bat da; zure jatorriak adierazten du non egin dezakezun aurrera eta zer egin dezakezun, nora itzul zaitezkeen eta konfiantzazko nor ezagutzen duzun sare bat sortu ahal izateko.

Arrakastarako alderdi nagusiak

Herrialde bateko diaspora “Botere Bigunaren” iturri neurrigabea da. Diasporaren konpromiso estrategia orokor eta zabal bat ezarriz, hau guztia erabil daiteke eta “inpaktu gogor” bilakatu. Azken helburua beti “irabazi hirukoitz bat” lortzea da: etekinak Diasporarentzat, harrera herrialdearentzat eta jatorrizko herrialdearentzat.

1. Datuak

Arrakasta lortzeko lehen faktore nagusia, Diasporaren konpromisoari dagokionez, nor diren, non dauden eta zertan ari diren jakitea da. Horrek guztiak zerikusia du profilak egitearekin eta datuak biltzearekin, normalean oso sakabanatuak egoten baitira hainbat arlotan eta talde askoren esku. Erkatze lana erronka handia izan daiteke. Teknologiak gauzak errazten ditu, eta LinkedIn eta Namsor bezalako antolakuntzek errazago bihurtzen duten erronka. Interes partekatuak dituzten gero eta sare gehiago sortzen ari dira, besteak beste, negozio, kultura eta kirol arloetan.

2. Arrakasta eta ahulguneak

Herrialdeetako Diasporek hainbat mailatako kideak biltzen dituzte: arrakasta handia izan dutenak nahiz borrokan dabiltzanak, eta tartean dagoen jende kopuru handi bat. Diaspora estrategia zabal batek kategoria horiek guztiak erakarriko dituen estrategiak izan behar lituzke. Planteamendu horri esker, “inflexio eragileak” identifika daitezke, hau da, beren jatorrizko herrialdeen mesederako diren erabakiak bultza ditzaketenak. “Aldaketarako eragile” horiek garrantzitsuak izan daitezke Atzerriko Inbertsio Zuzenean (FDI) eta haren azpitaldea den Diaspora Zuzenaren Inbertsioan (DDI). Nazioaren marka eraikitzen lagun dezakete eta herrialde baten “narratiba nazionala” promozionatzen atzerrian. Mentoretza programak, praktika programak, lan ordezkapenak, trukeak eta bekek jatorrizko herrialdeko pertsonen duten talentua bizkortzen lagun dezakete. Oinarria hemen “eskatzea eta eginkizunak esleitzea da”, betiere epemuga eta emaitza neurgarriak dituzten eginkizun zehatzak egiten dituzten norbanako eta talde esanguratsuekin. Estatu Batuetako

unibertsitateetako ikasle ohien eredia analogia interesgarria da kasu honetan: ikasle kopuru handi batek parte hartze maila handia du maila apaletan, eta ikasle ohi kopuru txiki batek parte hartze handia izaten du.

3. Hamaika diaspora

Herrialdeak eta haien diasporak askotarikoak dira, eta ez dago neurri bakarreko diaspora. Diasporak urrunak, askotarikoak, lausoak eta eztabaida zaleak izan daitezke. Garrantzitsua da onartzea era askotako diasporak daudela eta bakoitzak bere beharrak dituela eta ondorioz, planteamendu desberdinak behar dituztela. Horregatik, beharrezkoa da sare sorta zabala garatzea, kontuan hartuz jendea sare desberdinetan sartzen dela garai desberdinetan, arrazoi desberdinak direla medio, sarritan bizitzako aldaketa errotikoen ondorioz. Adibidez, baliteke hurrengo belaunaldiaren ekimenak eta "baby boomtarren" programak guztiz bestelakoak izatea.

4. Itzultzea ez da beti beharrezkoa

Nahiz eta hainbat programa izan Diasporaren itzulera errazteko, esate baterako, Txinan, Malaysian eta Irlandan, garrantzitsua da jabetzea ez dutela zertan itzuli eraginkorrak izateko eta rol adierazgarri bat jokatzeko. Zenbait kasutan, askoz eraginkorragoak izan daitezke beren jatorrizko herrian harrera herrialdean gailentzea lortu ondoren.

5. Beste herrialde batzuk aztertzea

Diasporaren parte hartzea ez da industria lehiakor bat (baliteke Poloniar lagunduko dion norbaitek Palestinari edo Portugalari laguntzeko interesik ez izatea); beraz, herrialdeek prest egon beharko lukete ahalik eta gauza gehien partekatzeko eta elkarrengandik ikasteko. Abiapuntu on bat da beste herrialde batzuk egiten dutena aztertzea, eta informazio hori erabiltzea funtzionatzen duten programak lantzeko. Adibide on bat Irlandako mundu mailako turismo ekimena da, 2013ko Gathering izeneko egitasmoa, 2009ko Eskoziar Itzulera ekimenetik asko ikasi baitzuen.

6. Lekua da funtsa

Diasporaren konpromisoak zerikusi zuzenagoa du leku batekin herrialde batekin baino. Leku hori eskualde, herri, herrixka edo erakunde bat izan liteke, hau da, unibertsitate, enpresa edo kirol talde bat. Gaur egun ikusten ari gara nola sortzen diren hiri eta enpresa mailako diaspora estrategiak.

7. Hartu baino gehiago, eman

Garrantzitsua da pentsatzea zer eman diezaiokegun Diasporari, pentsatzen ibili ordez zer lor dezakegun harengandik. Diasporako kideek sarri pentsatzen dute herrikideek haiekin harremanetan jartzen direla soilik zerbaiten bila dabiltzanean, normalean, dirua. Ondoren, ahaztu egiten dituzte, diru gehiago behar izaten den arte.

8. Gobernuaren eginkizuna

Gobernuak, ahal den neurrian, Diasporaren jardueren bideratzailea izan behar du, gauzatzaile izan ordez. Funtsezko eginkizuntzat du "oniritzia" eta babesa ematea, Diasporako kideek ikus dezaten entzun egiten dituztela eta haien ikuspegi eta iritziak garrantzitsuak direla eta balio dutela. Gobernuak funtsezko eginkizuna du erakundeak ezarri eta aldaketa legegilea egiteko orduan, politikak eta programak babestu ahal izateko. Merkatuak ez badu jarduera eraginkorrik burutzen, orduan gobernuak esku har dezake jarduerari bultzada bat emateko.

9. Filantropia atari gisa

Diru biidalketak eta filantropia izan daitezke hasierako jarduerak, ondoren parte hartze zabalago eta hedatuago bat ekartzeko.

10. Bilerak

Funtsezkoa da jatorrizko eta harrera herrialdeetan bilerak aldian behin egitea, Diasporako kideen parte hartzea sustatzeko, baita haien informazio banatu eta haien konpromisoa bizirik mantentzeko. Entzun egiten dituztela sentitu behar dute, eta erabakiak hartzeko prozesuan ere parte hartzen dutela. Enbaxaderek eta kontsulatuak badute zer esana hemen.

11. Herritartasun eta ordezkaritza hedatua

Gaur egun, 115 bat herrialdek ematen diete beren Diasporei hauteskundeetan botoa emateko eskubidea eta hau oso modu eraginkorra da jendeak entitate global baten zati dela senti dezan.

12. Aitortu eta saritu

Herrialde askok Diasporako kideen jardun bikainak aitortzeko programak dituzte.

13. Kultura

Kultura izan daiteke diaspora estrategiak elkartzen dituen tresna, hau da, sormena, berrikuntza eta nortasunaren ikurra. Beste herrialde batzuetako agentziek, besteak beste, British Council, Alliance Française, Goethe Institute eta Confucius Institutuek halaxe aitortzen dute, eta baliabide ugari erabiltzen dituzte atzerrian beren kultura sustatzeko.

14. Diasporizatu

Diasporaren defendatzaile ugarirentzat erronka handia da gai hau beren jatorrizko herrialdeetan bultzatzea eta eskaini ditzakeen aukerak azpimarratzea. Horrek esan nahi du gobernuari, komunikabideei, negozioen sektoreari, akademiari eta hezitzaileei, sindikalistei, GKEei eta komunikazioan espezialistak direnei ikusarazi behar diegula Diasporak duen gaitasuna eta elkarren arteko etekin positiboak lor daitezkeela diaspora estrategia nazional zabal bat ezarriz eta behar bezalako finantzaketa eskainiz.

15. Sareak

Aurreko alderdi guztietan arrakasta lortzeko gako nagusia mundu osoko sareetan erabiltzaile eraginkor bihurtzea da. Mundu guztiz lehiakor bateko eta elkarren mendekoko herrialdeek adiskide globalak izan behar dituzte. Sarean lan egitea, funtsean, ematea da, eta ez hartzea, entzule bikainak izatea eta epe luzeko adiskidetasun eta harreman iraunkorrak sortzea. Saretzearen atzean bada prozesu bat, 4 maila biltzen dituena: ikerketa, lantzea, eskatzea eta gidatzea. Sare lanak ez dira eskoletan edo unibertsitatean irakasten, eta antolakuntzek, normalean, ez dute estrategiarik ezartzen horri begira. Herrialdeek beren ordezkariak prestatu behar dituzte Diasporarekin batera sare globalak ezartzeko.

Kingsley Aikins

“Diaspora Matters” zuzendaria